

تاریخ عثمانی انجمنی

مجموعہ سی

ایک آیدہ برنشر اولنور

مندرجات

طوبقو سراى جايوني عبدالرحمن شرف
استانبولده الك اسكى عثمانلى كتابهسى خليل ادهم
عثمانلى تاريخ نويسلىرى ومورخلىرى (مابعد) نجيب عاصم
وقعه نويس تشرىقاتى اديب افندي - سليم ثالثك بعض اوامر مهمهسى محمد غالب
روم سلجوقى دولتلك انقراضيله تشكىل ايدن طوائف ملوك احمد توحيد
بر وثيقه قديمه
دوقتور قراجون ايمره نجيب عاصم
تفرقه : تاريخ سلطان محمد ثانى. مؤلفى قريستو وولوس. مترجمى قاروليدى .

فيثانى ۵ غروش

مرجعى — باب على تاريخ عثمانى انجمنى

استانبول

مكتبة انجمنى

طبعه عثمانلى

۱۳۲۹

طوپقبو سراي هايوني

[اوچنجي مقاله]

حرم هايون دائره‌سي

يكن مقاله لر مزده طوپقبو سراي هايونك مشتملات وقصور ودوائر
ومباني عديده سي حقنده معلومات مجمله اعطاوهر دائره وقوشده وقبو
وچشمه بالارنده كي كتابه لر بلا استا نقل وقيد اولندي . شمدي صره
حرم دائره‌سه كلدي .

حرم هايون دائره‌سي آروجه برعالمدر . حيات اجتماعيه مزك صورت
كذارني بر درجه يه قدر تصوير ايلديكندن دقتله كزلكه وهر قطعه
ودائره‌سي على الانفراد تتبع اولمغه شايسته در . لك زياده نظره چاربان
چيني لرك حد وحابدن يرون اولان بوللني در . بعض معتدا دائره واطه‌لر
واردركه ديوارلري رقيق وذقيمت چيني لره باشند آشاغي قابلاشمدر .
بيوك ومزين سالونلرك ومحتشم اوطه‌لرك اوتهند طاروايزبه مردبونلر
والچق طاوانلي اوطه‌لر وقاراكلق حويلر سراي عالي سكه‌سندن بادشاه
حضرتلرينك نفيسي هايونسندن ماعداسيله اولقدر اشتغال ايلديككه
دلالت ايلبور . سراي هايون برخيلي وقتدن برو نظر رغبندن دور
وتعمير وترميمدن محروم قالسي حاييله بعض اقسامي مشرف خراب
اولديقندن صره‌سي كلدكجه آنلر حقنده تهيزكلك تاثر قلنه جقدر .

سالف الذكر قبه آلتى ايله زلفلى بالطه جيار قغوشى قپوسى آره‌سده
وتعريفى سبق ايند ايكنجى يره ناظر وشهرمزك اكثري تقاطندن مشاهد
ومرئي بيوك قوله‌نك قرينده واقع قبو حرم هايون قسمنك متعدد
قبولرندن برى وباشليجه سيدر . سراي قادينلري بو قپوده آرايه‌دن
ايندكلري جهته قديمدن برو بوكا « آرايه قپوسى » نسيه اولمقده در .

بو قیونک سوکہ لری مر مردن و بوکا مربوط قبادلری دمیردن معمول و اطرافندہ کی دیوارلر چینی ایله قاپلیدر . بوچینلرک محل محل دوشوب ضایع اولانلرینک و قیزیلانلرینک یرلری یا صیوا ایله طولدیریلہرق یاخود دیگر چینلر وضع اولنہرق لطافت و انتظامی اخلاص ایدلمشدر . قیونک اوزرنده کی کتابہ بروجه آتیدر :

کرین پادشاہان خان مراد عالیشان	یکاتہ شہ صاحبقران وظل یزدانی
شو پادشاہ جہاندرکہ فتح ایدر تورانی	کیمہ بندہ سی تخت روان و شروانی
نہ جائلہ حرکت ایدہ کرجی و سیمون	یابلدی قلعه کوری اندی ہریانی
او پادشاہ سعادت زمان عدلندہ	شرفلہ و بردی یاپوب ہرمقامہ عنوانی
جیبی باب سرای شریف اولوب عالی	بو باب لکشک اول دکلویوغیدی شانی
حرم باب عدالتندہ اول محمد اغا	سعادتیلہ یا پلاغہ عرض ایدر انی
اوپادشاہ جہان ایلوب ینہ تاریخ	مشرف ایلدی یاپوب بو بابی دیوانی
فلکدہ شمس درخشان التون اسکنلہ	بو بابک اولہ براشور اوکندہ دربان
بو باب دولک اولدی دومصرعی تاریخ	کتورسہ سربہ آٹاری نولہ اعصابی
لطافتیلہ بریدر درہشت عجیب	حرم جنت عالیدہ باب سلطانہ ۱۱۶

بو قیونک کیریلنجہ طوغریدن طوغری بہ حرم ہایونہ دخول اولنمز . زیرابوقیو ایله ایلرودہ بولتان اصل حرم ہایون قیونہ قدر تمامدی ایدن قسم دائرہ بہ برمدخل تشکیل ایدہرک اصل حرم ہایون آندن صکرہ ابتدار ایلر . طوقیو سرای ہایونی مابین ایله حرم دن مرکب اولہرق ایک قسہ منقسم اولدینی کی حرم ہایون دخی بوصورتلہ سرای ہایون طوانیلرینک اقامتہ مخصوص اولان بو مدخل ایله ابتدای بناواسکاندن بشکلاش طرفنہ نقلہ قدر نفس نفیس پادشاہان و حرم خاص ہایونہ اقامتکاہ اولان دائرہ دن مرکبدر . معافیہ آرا لرنده اصل حرم ہایون قیونسدن ماعدا هیچ برواسطہ اتصال موجود دکلددر .

اوزون بریول و اطرافندہ متعدد اینہلری محتوی اولان بو مدخل بر طرفدن قبہ آلتی و آق آغالر دائرہ سی ایله و دیگر جہتلرندن دخی

ایکنجی بر واصل حرم هایون ایله محاط اوله رق بونک زاویه لرندن
برینی قسماً اشغال ایدر .

بومدخل اوج قسمن عبارت اولوب بونلرده بربرینه متصل بولنان
«طولاب قبهسی» و «قبوله قبوسی خدمه نوبت محلی» ناملرنده ایکی عددقبو آراسی
ایله درالسعاده آغانلی و باش قبو غلامی دائره لرینی حاوی اولان اوچنجی
برقسدر. ذکر اولنان قبو آرالربنک تفریقی ایچون مذکور برنجی قبودن
صکره بربرندن مختلف مسافده دیگرایکی قبودخی موجود اولوب لکن برنجی
قبو آراه قبوسی نامیله معروف اولدینی حالد دیگربونک اسم مخصوصلری
اولدیفندن تسهیل افاده ایچون بونلره ایکنجی، اوچنجی قبوتسمیه ایده جکر.
آراه قبوسندن کیرلرکده اون خطوه قدر ایلروده اولان ایکنجی
قبوده برنجینک شکلنده و قنادلری دوکمه تونجیدن و مضعدر. قبویه نظراً
قنادلر قیصه کله رک اوزربنه علاوه اولدینی جهته قبونک مصردن
جلب ایدلرکی حقه کی روایتک طوغری اولسی ایجاب ایدر .
غایت کوزل یازی ایله صاغ قنادی اوزرنده « اللهم یا مفتاح الابواب »
وصول قنادی اوزرنده « افتح لنا خیرالباب » دیه محرردر . بوایکی قبو
آراسی اون خطوه طول و عرضنده مربع الشکل بر محل اولوب اوزری
قبه ایله اورتلیدر قبولردن ماعدا ضیا دخول ایده جک بر محلی یوقدر .
درت طرفنده موجود طولابلردن طولایی بورایه «طولاب قبهسی» تسمیه
اولمشدر . بونلردن صاغ طرفده قبولری بیشله ملون ایکی طولابک برینده
عجمی اغالردن الک آشانی تسمیه اولونان محمد آغانک و دیگر ندمده بر جاریه نک
قرقرله قاریشوب غائب اولدقلری مرویدر . بوبانده شویله بر حکایه ده سولینور:
پادشاه وقت بو محمد آغایه حدتله رک ایلروده تعریف اولنه جق حرم
قبوسندن اعتباراً انده خنجر اولدینی حالد بو بیچاره یی تعقیبه باشلامش،
محمد آغاده قاچه رق بو برنجی ساحیه قدر کلش؛ علی روایه اوزمان آراه
قبوسی بولمندی جهته طیشاری به حقیق ممکن اولدیفندن بو طولابلردن

برندہ اختفا ایلمش ایسہدہ اتکی دیشاریدہ قالدیندن اورادہ اختفاسی
معاقبنجہ معلوم اولمش و پادشاہ طولابک قباغنی آچش لکن محمد آغانی
اورادہ بولہ مامش! جاریہدہ عینی صورتلہ دیگر طولابدہ غائب اولمش! بووقعہ
طولایسیلہ آنلرک و لیلکیرینہ حکم اولنہرق طولابلرک قپوسی کلیدلمش
واوزماندن بری آچلنامشدر. بونلردن برینک اوزری متعدد دمیرقوللرلہ
کلیدلمشدر کلیدلرک آلتون اولدینی سولنیور. مع مافیہ بونلرک بویالی
اولانلری اسکی واولیانی سلطان محمود خاننانی زمانندہ تعلیق ایدلشدرکہ
صوکنجینی غایت کوزل واوزرلری آلتون ایلہ قاقہ اولہرق ایشلشدر.
بونلرلہ دیگر طولابلر اوزرندہ کی کلیدلر اسکی عثمانلی صنعتہ نمونہ اولہحق
درجہدہ مضعدر.

آرابہ قپونک ایچ بوزندہ تختہ بر لوحہ اوزرندہ کوزل قالین یازی
ایلہ بسلہ شریفہ و مقابلندہ کی ایکنجی قپونک اوزرندہ دخی کذلک بر
تختہ لوحہ اوزرندہ آتی الذکر کلمات محرردر :

« مدینہ منورہدہ حضرت رسالت صل اللہ تعالیٰ علیہ وسلم حضرتلرینک
روضہ مطہرہ و حجرہ منورہ لرینک بنجرہ لرینک شال شریفلری احسانیدر»
بولوحہ اوزرندہ مرکوز اوزون برچیویدہ دخی کوپری باشندہ کی
یکی جامعک رسم مجسمک محفوظ بولدینی ہرطرفی جاملی بر محفوظہ
معلقدر. قپونک کناریتہ ولوحہ حذانہ کلن محلہدہ مرکوز چیوی بہ
دخی برقریق یای (کان) ایلہ برطاش لوحہ آویلدر بولوحہ اوزرندہ
حرم آغالرینک مشاہیر کانکشانندن اولدینی راویت اولنان صاحبک اسمی
بروجہ آتی محرردر :

« صاحب یرام اغا ماشا اللہ کان ۱۲۰۷ »

مستخمدیندن برینک روایتہ نظراً بالادہ بیان اولنان طولاب کوسم
والدہ سلطانتک التجا و اختفایندیکی طولاب اولوب یانندہ کندہ دخی
روضہ مطہریہ عائد بعض حسابات دفتری محفوظ بولنیور ایمش .

ایکنجی قبودن کچیلدیکی زمان قارشوده اوجنجی قپو مصادف نظر اولور . بویکی قپونک مایینی یعنی ایکنجی ساحه مستطیل الشکل و تقریباً اون طقوز خطوه طول و سکز خطوه عرضی حاوی بر محل اولوب صاغ طرفنده آتی الذکر بیوک قوله نك قاعده سی ، صول طرفنده دخی آغلر مسجدی واردر . بو محل اورته سندن برکرایله ایکی قسه آریله رق خارجدن کیریلن طرفی قبلی دیگر قسی مسقندر . زیرده بیان اوله جق باش قپوغلامی نقراتی او طه لرینک بر قسی بوسقف اوزرینه موضوعدر . قبهده متعدد پنجره لر واردر . اشبو ساحه نك صاغنده قوله به چیقیله جق مردیونک ، صول طرفنده دخی مسجدک قپولری وبوضلمک نهایتده دخی جامع قپونه متصل « برده قپوسی » و جامعک وقوله نك فوقانی و تحتانی متعدد پنجره لری واردر . دیگر لرینه نظر آمسجدک قپوسی اولدقجه مصعندر . اوجنجی قپوقادلری دمیردن ، دیگر لری تختهدن واسکی اصولده بربرینه کچمه و مصعور . ایکنجی قپونک بوساحه به ناظر طرفی اوزرنده :

لا اله الا الله محمد رسول الله

۱۰۷۷هـ

قوله قپونک اوزرنده :

قال عليه السلام عدل ساعة خير من عبادة سبعين سنة

مسجد قپونک اوزرنده :

ان الله يأمرکم ان تودوا الامانات الى اهلها

برده قپونک اوزرنده :

واذا حکتم بین الناس ان تحکموا بالعدل ان الله نعماً یعطکم به ان الله

کان سیما بصیراً ۱۰۷۸

کتابه لری محرردر .

اوجنجی قپونک اوزرنده دخی کتابه آتیه محرردر :

ابوالفتح جهان قسطنطنیه فتحن ایتدکده که انش بوسرای دلکشایی سربسر معبور
نیجه یلر اولوب شاهان جلوه نشین بوکریده الی انلرک قیل هر برینک روضه سن برنور

کلوں سلطان محمد بن ابراہیم خان دوری کہ اولدر پادشاہان ایجرہ عزم رزمہ مشہور جناب حضرت سلطان محمد خان غازیہک محمد اللہ زمان دولت فرخندہ فالندہ شہنشاہ قدر قدرت جہادہ ایلوب ہمت تحمل اعیوب تار فراق شہریاریہ مراد شہریاری کارگیر اولخلہ تکرار زر اندر زر نقوشلہ مزیندر نظیر اولز کوردی کر سناری اولورایدی طرزہ حیران راموش اول عصمت حرمہ مریم عفت عایشہ حیات افزای آدم نور بخش دیدہ عالم دعای دولتن ایدوب زکی تاریخنی دیدم

کہ ذات پاکنہ وابستہ حسن حال مظلومان جہانہ عدل و داد ایلہ ضیائش اولہ جوزہو در عدلندہ دربان اولہ لایق سنجر و فقہور اولوب اعدای دین و دولت اورزہ عسکری منصور مقرر سلطنت ذاتندن اولدی بر زمان مہجور جیان اسا درونن اتشلہ ایلدی محزون مہسدر ایدوب اول کارہ صرف ہمت و مقدر قبایی قبۃ افلاکہ ہمسر دودیدہ بدر بو طرحہ قادر اولمز بو اعلالولہ اگر مز دور خصوصاً والدہ سلطان کہ اولدر خبرلہ مشہور وجود پاک شہزادہ دائم خلق اولہ مسرور سرانی ہتیلہ سلطان محمد ایلدی معمور

۱۰۷۹

بو کتابہ لک صوکنجیدن ماعداسنک یازیلری قالین و کوزلدر جملہ سی
مرمر اوزرینہ محکوکدر .

بویاکنجی ساحہنک قبو و پنجرہ لرندن و بر قاج طولابدن ماعد قہ و طاوانہ قدر دیوار لری واورتہ دہ کی کمری تماماً جینیلرایلہ قابلیدر . بوجینیلردن بعضیلری چیچکلردن مرکب تابلو حالندہ در . بعضیلری دخی قالین و کوزل خطلرلہ لفظہ جلال واسم نبی و عشرہ مبشرہ و حسنین حضراتی اسمینی واسماء حسنائی حاوی کتابہ لر در . مع مافیہ بو کتابہ لر دیوارک قسم علیانندہ بولنوب آنک آلتندہ و دیوارک درت طرفندہ قالین و گرفت یازی ایلہ آتی الذکر کتابہ محرردر :

اللهم ایدالاسلام والمسلمین وانصروا کلمۃ الحق الدین بدوام امرک یا عبدہ السلطان الاعظم والحقان المظہم خادم الحرمین التریفین السلطان البرین و خاقان البحرین حافظ بلاد اللہ ناصر عباد اللہ السلطان الاوہو السلطان السلطان ابن السلطان الغازی محمد خان ابن السلطان ابراہیم خان ایداللہ ملکہ و خلہ سلطنتہ الی انتہا الزمان وانقراض الدوران امین یارب العالمین جناب پادشاہ اعظم شہنشاہ معظم سکندر حشم ظل اللہ فی العالم حضرت غلریک زمان سعادت اقترانندہ شہباز اشیان پادشاہ عثمانیان اولان سرای مایون اسسندن بالکلیہ بنا اولتق حقندہ فرمان جلیل

التدبر لى وازد وصادر اولفين بمحمدالله تعالى حسن هملرى ايله تمام معمر
اولوب رشك فردوس برين اولشدر . حق سبحانه وتعالى الى يوم القيام بردوام
ايله سوده على تبرداران خاصه من تلاميذ عمود چلبى رحمه الله
ايكنجى قيونك كتابهسى اوزرنده وديوارك عرضجه دى آتى الذكر
آيت كريمه محرردر :

ماكان محمد ابا احد من رجالكم الى اخره

برده قپوسدن آشاغى زياده جه ميللى اينجه بريول وارددر . بونك
نهايتنده اولان ميدانجه سالف الذكر خاص آخورده كي مسجدك برقبوسى
آچيلور . خاص آخورك تحريرنده بيان اولنان بومسجدك محله اولجه بش
قبولى قبه آلتى تسميه اولتوب خاص آخور خزينهسى ايمش . يقالى
بالطه جيلرك آشاغيده كي قنوشى ياندقده خاص آخورك برى بونلره قنوش
يايلىش وبوراسى ده مسجد اتخاذايدلشدر . بوميدانجه ديكى براينجه
يوقوش زائرى موزه هاپونك اوست طرفده منظور اولان ديكى برقبويه
ايصال ايدر ، بوكا دى « برده قپو » تسميه اولتور . بوقيونك طيش
طرفده ايكي طرفى ديوارلره متصل وبرزاويهسى ستونه مستد برقبه وارددر
زاويه لرندن ديكى ايكى دى ديوارلره ملاصق ستونلر اوزرنده در . قيونك
اوستده كي چينى اوزرنده غايت قالين يازى ايله :

يا مفتح الابواب افتح لنا خير الباب

كتابهسى و م . ۱۰۷۸ . تاريخى محرردر . بوقيونك بالاسنك چينى ايله
تزيين واوكنه ظريف ستونلر اوزرينه مستد قبه انشا ايدلى بونك
برمدخل مهم اولديقتى خاطره كتيرر . پادشاهان عظام حضراتى تقليد
سيف آلاينك اجراسى ايجون تربت حضرت خالده عزيمتلرنده بوقپودن
چيقوب كبرملرى عادت قديمه دن اولدينى ورسم مذكورك اجرا سنده بوقپودن حرم
هايون دائرهسى داخلنده كي خنكار صفهسى قپوسه قدر اولان يوللره شاللىر
يايىلوب عودت شاهانه دن صوكره بونلره كك اولجه معين اولان حصه نه
كوره حرم آغالرى و بالطه جى وساثر اوجاقلر منويى آرمند ققيم

اولدینی روایت اولنور رسم قدیم مذکور ذات حضرت پادشاہینک تقلید سیف آلائی والاسندہ اجرا اولنامشدر .

یوقاریدن اینن ایجہ یولک برطرفندہ کی یوکک دیوار زلفی بالطہ جیلر ققوشنک آرقہ سی اولدینی کی دیگر طرفندہ دخی کارکیر برہنا واردر بوبنا براوطہ ایلہ حامی حاویدر . بنا متروک وداخلہ خراب ایسہہ خارجاً پک اوقدر آثار خرابی کوسترمز . اوطہ نک دیوارندہ کی چینلرک بعضی سوکیلہرک آلتش وبقیہ سی وغایت کوزل اولان مزینات داخلہ سی خراب بر حالہ یرہ دوکلشدر . بنانک طیشاریسندہ اباقری عثمانی صنعت مہمارینک ایلک نمونہ نہ موافق وستونلر اوزرینہ مستند سقفلی برکزینتی محلی واردر . بوستونلر آرانہ قونیلان یکپارہ طاشلرک یوککلکنہ باقیلیر ایسہ یولدن کچنلرک اورادہ اولانلر طرفدن کورلہ می ایچون یابلدینی آکلاشلور . بوبنا آرقہ دن حرم دائرہ نہ ملاصق ایسہہ آردہ کچیلہ جک برمدخل یوقدر . یانندہ کی حمامہ نظر اولنور ودیگر طرفدن حرمة مدخلی اولمانہ باقیلیر واوکندہ کی وسائط تحفظیہ نظر اعتبارہ آلیرہ نظارتی غایت کوزل وواسع اولان بوبنانک سرای متخدمینک ایلر وکلنلرندن برینہ عابد بولندیفنہ حکم اولنور .

یوقاریدہ تعریف ابتدکنز ایکنجی ساحہ دہ کی مجد قپوسندن کیریلدیکی زمان اوزونجہ برکزینتی محلی بولنوب بورادہ اصل مجدہ کیریلہ جک برقبو ، آنک یانندہ دہ برکرواردر؛ لکن بوکرده قناد بولنوب آچقدر . بومجدہ آغلارک عتیق مجدی تسمیہ اولنور . بومجدہ اون ایکی اون اوچ خطوہ وسعتدہ مربع الشکل ومققدر . ایکنجی ساحہ دہ کی قپوسندن ماعدا آتی الذکر اوچنجی ساحہ دہ مجد اتخاذا اولنان ستونلی محلہ دخی دیگر بر قپوسی اولدینی کی یانندہ اولان براوطہ یہ دہ قپوسی واردر . براوطہ نک یانندہ کی محل بوش اولوب جامع بورادن ضیا آلیر . جامعک

کړک ایکنجی قبو آرانسه کړک یانده کی آچیق محله فوقانی و تحتانی سکر عدد
صغیر و کبیر پنجره سی واردر . بیاض بادانه ایله تخریب ایدلیان بقیه سندن
طاواننک صنعت قدیمه عثمانیه به نمونه اوله جق طرزده مزین بولندینی
آکلاشیلور . دیوارلرینک قبو و پنجره لردن ماعداحللری زمیندن سقغه قدر
چینی ایله قابلیدر . بومجد هر حالده چینی صنعتزک ادوار مختلفه سنه
عائد بر جوق نمونه لری حاویدر . محرانده کی چینلر اوزرنده حرم شریف
رسی واردر . دیوارنده کی چینلردخی مقامات مبارکه رسلرینی محتویدر .
کزیبتی محلنده اولان قیونک ایچ طرفی اوزرنده مرمر اوزرینه محکوک
اوله رق : شفاعت یار رسول الله یا حبیب الله ، و مقابل قبو اوزرنده دخی : اللهم اجرنی
من النار و ادخل الجنة مع الابرار ۱۰۷۸ ، کتابه لری واردر . یازیلری گرفت
و کوزلدر . محرابک اوزرنده : فنادته الملائكة الى اخره آیت کریمه سی
و دیوارلرک طاوانه قریب محلنده : لا اله الا الله الملك الحق المین محمد رسول الله
صادق الوعد الامین ، و ما کان محمدا یا احد... بکل شی علما ، و ان الله و ملائکته
یصلون... تسلیما ، آیات کریمه سی و آیه الکرسی آندن صوکره دخی و کشاده باد ، دی
برسطریازی واریسده دیکر طرفلری اوقونه مامشدر .

جامعک اسکى طرزده ، بویالی اولان وعظ کرسیی شایان نماشادر .
دیوارلرینه دخی معتاددن زیاده لوحه لر معلقدر . بونلر میاننده بولنان
اوزری یازیلر مقامات مبارکه رسلرله مزین و منحوت اولان تحت لوحه لر
قدیمی وضعتی جهتلرله آثار نفیسه دن معدوددر . لوحه لرک ، یازیلری اسکى
اوللرینک و تحت اوزرینه منحوت بولنانلرینک آخور قبوسنده حرم آغلرینه
مخصوص املاکده کی شادروان جامعندن نقل اولدینی روایت اولیور .
بو جامع شمدوفر کدرکاهنه تصادف ایلدیکندن هدم ایدلمشدر .

صاغ طرفده کی قوله قبه آله متصادر و ضلعلری اون الی خطوه طولنده
اولقی اوزره مربع الشکلدر و برندن ارتفاعه متفاوت اولقی اوزره اوچ
قسمدر برنجیسی مردیون ایله چقیلان قاعده قسیدر که هیچ برطرفدن کیرینتی

وچینتیسی اولیہ رقی زمیندن اعتباراً کسب ارتفاع ایدر . قبودن کیرلر کده
مردیونلر باشلار و بالاسنه یوزیش آیاق مردیون ایله جیقیلور و بو مردیون
طولانی اولوب دیوارلره استناد ایدر . هر یکرمی آیاقده تشکیل اولنان
برصخلق ایله طولانیلیکی محافظه اولنشد .

مردیونلرک اورته سندن آشانی به قدر اولان آچیقلق و بعض محللر نده
بولنان بنجره لر واسطه سیله مردیونلر ضیادار اولور . بو مردیونلر یوقاریده عینی
وسعتده بر ساحه ده نهایت بولور . آندن صوکره قوله نک قسم وسطیسی
ابتدا ایدر بو قسم دیگرندن ارتفاعجه قیصه در وسعتجه طاردر خارجاً
وداخلأ مثنی الشکلدر بوشکلکی نهایته قدر دوام ایدر . بوراسی
عادتا براوطه تشکیل ایلر . طاوانی قبه لیدر . قبه نک هر زاویه سی
اوروپا طرزنده آباقی حاوی اوچر ستونه استناد ایدر بو اوچر ستوندن
ایکیسی دیواره التصاق ابتدی ریش و دیگری آچیقده بر اقلش و بوضو رتله
بر شکل نظریفده اوله رقی بوقسمنده دخی شکل مربی محافظه ایدلشد .
دیوارلرک آراسی بوش اولوب یوقاریسی کرلیدر ، بو بوشقلر دیر
چرجیوه لی جاملرله قاپالیدر . اوچنجی قسم دخی قورشون ایله قاپلی
مدس الشکل بر مخروطی کلاهدر . بوقوله نک مردیون و صخلق و دوشه سندن
و کلاهندن ماعدا محللری تماماً کار کیر اولوب قسم وسطینده کی آچیققلرک
کنارلری و کمرلری مرمر در .

آشایندن اعتباراً مردیونک ایکنجی صحنلندن بولنان بر بوشقلک
نهایتده بر بنجره واردر ، بو بنجره قبه آلتک مجلس خاص و کلا دارمه نه
یا خود او طه سنه ناظر در . بو بنجره نک اوکنده جونبه طرزنده ظریف
بر دیر پارمقلق و مدور بر قفس واردر ، پادشاهان قدیمآ دیوان هایون
کونلری بوراده طوره رقی و کلانک مذاکرات و مقرراتنه ناظر و مطلع
اولورلر ایمش . قوله نک قاعده سنده ایکنجی قبه آراسنه ناظر
بنجره لرک بعضیسی قفلی اولدینی کی هپسیده دیر پارمقلقلیدر . بو

پارمقلقلرك دور عبدالحمید خان ثانیده وضع اولدییی روایت اولنیور .
 بو قوله نك قسم وسطینده کی ستونلره و کمرلرک طرز انشائه باقیلیر
 ایسه بونك پك قدیم اولدینی مستبان اولور. قدیمابوموقعه بوسورتله
 بر قوله بولوب مرور ازمنه ایله دوچار خرابی اولدیقندن یکیدن یابیش
 و بو طرز معماری اختیار اولمشدر.

اوجنجی قبودن کیریلدکده حرم قبوسه قدر امتداد ایدن اوجنجی
 ساحه ابتدا ایدر. بوراسی آلتش خطوه طولنده و سکزالی اون ایکی خطوه
 عرضنده بر قوریدوردر. عرضك متفاوت اولسی صاغ طرفنده بولان
 بنارک بر صروده بولنامندن ناشیدر. بوساحه نك هر ایکی اوجنده بر
 قبه اولوب کیریلن قپو طرفنده کی یوقاریده بولان پنجره لرندن آبدینلق
 آلیر، حرم طرفنده کی نك کمرلی و آراسی آجیق اوله رق جامکانلیدر.
 دیگر محللرنده قبه و سقف اولوب آجقدردر. بوساحه نك صاغ
 طرفنده کی کارکیر بنا فوقانی و تحتانی اوطه لری حاوی اولوب
 «باش قپو غلامی» آغاره مخصوص اولدینی مرویدر. قسماً
 اوجنجی قپونك اوزرنده کی قبه یه قسماً آجیق محله متصادف و ناظردر.
 «باش قپو غلامی» تعبیری تواریخ قدیمده «باش قپو اوغلانی» دیه
 مذکوردر. دائرة مذکورنك ایکی قپوسی اولوب برنجینك اوزرنده
 بسمله شریفه و دیگرینك بالاسنده : یامفتح الابواب افتح لنا خیر الباب
 یا خنی الالطاف نجنا مما نخاف، کتابه لری محکوکدر. اوطه لر قوریدوره
 ناظر متعدد پنجره لری حاویدر. قپولری کمرلی و بونلرک و پنجره لرک سوکه لری
 مرمر دندر؛ پنجره لر دیر پارمقلقلره محفوظدر. بونا برچوق زماندنبری
 متروک بولدینی جهته ایجیریسی کلیاً خراب برحاله و حرم دائره سندن
 دوکیلن چینلرک مخزنن مقامنده در. بودائرة نك یاننده، زمین قاتنده
 اولق اوزره حرم آغارینك نوتجی اوطه سی وارددر. بو اوطه حرم قپوسه
 ناظر اولوب حرم دائره نك دیگر محله نقلنه قدر بو وجهه استعمال

ایدلش و آندن صوکره متروک قالمشدر. روایتہ نظرآ نوبت بکلین حرم
آغالرینہ عائد تنبیہات ہرجلوس وقوع بولدقہ تجدید ایدیلور ایمش .
اوپہ نک دیوارندہ معلق لوحہ نک محتویاتی بونلردن بری اولوب خاقان سابقک
جلوسندہ وضع وتعلیق اولمش ایمش صورتی بروجہ آتیدر :

سرای شوکت احتوای حضرت پادشاهیہ منسوب کافہ بندکاتک و طیفہ
عبودیت واستقامتہ موافق اولہ جق ومنسوب و نائل اولدقلری خدمات عالیہ نک
شرف وقدرینی محافظہ دلالت ایدہ جک اطوار وادی متبادیاً ومکملاً کوزقلری
ارادہ قاطمہ جناب جہانبانی اقتضای عالیستدن اولقلہ بو مطلوب عالیہ متفرع
اولان اوامر وتنبیات بروجہ آتی بیان اولنور .

اولا برای هایونہ منسوب ہر صنف بندکان وخدمہ کرک موقع مأموریت
و خدمت لرنده اولدقلری اشادہ و کرک مآذوناً ومأموراً خارجہ بولندقلری مدتہ
کالہ ادب وتربیہ ایلہ ایقای حسن خدمت وامرار وقت ایلوب سؤ سلو کہ حمل
اولہ جق ادنا مرتبہ بر حال و حرکتہ بولہ جقلری وخصوصاً مواقع فحشیہ دہ
وملاعب وسفاهاتہ مخصوص محلردہ بولمقدن ومنظہ سؤ اولان وعادت وقاعدہ
مملکتہ شکل و ہیئت لری مدخول ومنفور بولنان ادملر ایلہ جزؤی وکلی صحت
واختلاطدن بنایت توق ایدہ جکلردر .

ثانیاً حرمرای عصمت اتمای ملوکانہ دہ بولنان عذرات و ہر صنف تابیات
ومنوباتک خصوصیت حالرینہ وصفت مهمہ ومشروعہ مستوریت لرنہ مفاہر آثار
اظہار ایتلری شدیداً ممنوع اولوب ازجلہ مناسبتہز واصول وعادات اصلہ مزجہ
مستہجن اولان حال وشکلہ باشلرنی تنظیم ایتکدن وترہ کفایت ایتہ جک
یاشق ونقابلر طومقدن ولباس وقیافتلرنی جالب احتراض اولہ جق صورتہ افراغ
ایلمکدن بالعموم وبالکلیہ قاجینہ جقلردر .

ثالثاً حرم هایون منسوباتی خارجہ جیقدقلری وقت ہر عربہ نک یانندہ بر
حرم اغاسی بولہ جق کبی مآذون اولدقلری بر محلہ کیتک قیدندہ بولندقلری
تقدیردہ برابر بولہ جق اغالر طرفندن عمانتہ کرک بو حال لری و کرک ققرہ سابقہ دہ
مندرج وانک امثالی حال وشکلہ کوریلان منسوباتی اغالر مآذون اولدقلری
محلرہ دخی کتورمیوب خلاف ممنوعیت وضملری دارالسادہ اغائی مقامتہ اخبار
اولہ جقدر .

رابعاً مشروع ومقبول معذرتلرہ مبنی خارجہ چیمق ایستیانلر دارالسادہ
اغالندن استحصال رخصتہ مجبور اولوب تعین اولنان زمانک انقضاستندہ مطلقاً
عودت ایدہ جکلردر .

خامساً اقساملى ساعت يارمىدن صكره حرم هايون اغالرينك حرمده قالملى ممنوع اولوب بوقتلك حلالنده جلهسى دائره لرينه عودت ايده جكلردر .
سادساً كيجه لرى امروفرمان هايون جناب ملوكانه ايله تعين اولان وقتك حلالنده حرم هايون ودوائر متفرعسى قبوللى تيمور وقوى كليدلرله سد اوله جقدر .

سابعاً حرم هايون اغالرينك دائره لرينه عودتدن صكره منسوبات عاليه دن خسته تانلر اولوبده طبيب وسائر احتياج كوريلور ايه نوبجى اغا واسطيله دارالسعاده اغالمنه خبروريلوب تنيب اوله جق صورته كوره اقتضاسى اجراقلنه جقدر .
ثامناً بعض بوغجه جى وايشجى وموديش كي خريستيان قاديلىرينك حرم هايون دائره عليه سته كللى قوياً وقطعياً ممنوعدر .

تاسعاً دروننده بولتانلرك حال وصفت وكيفيتلى نامعلوم عربهلر كلديكننده اصحابك هره منقندن اولور ايسه اولسون قبول اولملى دارالسعاده اغالمندن رخصته تعليق اوله جقدر بونوع مجهول عربهلر ك دروننده كيلر بلا مأذونيت قبول اولندقلى حالده متجاسرلى شديد جزا كوردرلر شوراسى دىنى شميدن قوياً وقطعياً بيان واخبار اولتوركه ارادات سنيه مشروحه لك احكام مفروضه سنى وقت وزمانيله افاذده ذره قدر قصور ايدنلر هيچ بروساطه معذرت وهيچ برجا ودالات قبول اولميه رق بك عظيم وشديد جزا كوره جكلردر بهر يوم حرم هايوندىن خارجه عربهلر ايله چيجه جقلر هر قفى صندن ايسه بونلرك وبوكا مماثل وقوعاتك دارالسعاده الشريفه اغاسى طرفندن ژورنالى تنظيم اولتوب سر قرنالى مقامه ويريله جكلدر .

جلوس ميانم مانوس حضرت شهياري بي متعاقب حرم هايون جناب ملوكانه اغوات اوجاغنه مخصوص اوله رق تنظيم قلنان تعليماتنامه دخى آتيده تعريف اوله جق دارالسعاده اغالنى دائره سنده محفوظ بولمغله بروجه زير درج ايدلى :

اوجاق ادارهسى

برنجى ماده حرم هايون جناب ملوكانه خدماتنده مستخدم اغواتدن مركب اوجاقده مقيد على الصوم افراد دارالسعاده اغاسى عنايتلو اغاك زيرنظرات واداره سنده در .

ييلدیز اغوا تى

ايكنجى ماده اوجاقده مقيد اولان اغواتدن اولوبده ييلدیزده مستخدم

بولانلر انقلاب اخیردن سکره حقلرنده حکومتجه اتخاذایدیهلرک تدابیر قطعیه به تعلیقاً با اراده سنیة جناب پادشاهی اوجاقدن ارتباطلری فک ایدلکدر .

سلاطین عظام وشهزا دکان حضراتک اغوائی

اوچنجی ماده حدذاتنده اوجاقدن مقید اولوبده سلاطین وشهزادکان حضراتک نزدلرنده مستخدم بولنان اغوائک تفریق تخصیصات قاعده سنه توفیقاً اورالرده دوام خدمتلی مدتیجه اوجاقدن تخصیصاتلری منقطع اولقله برابر اصولی دائره سنده معتبرلرنده بولندقلری مافوقلرینک امرلرینه اتقیادایله مکلف وکندولرینه مودوع وظائفدن طولاییده دارالسعاده اغالفنک نظارت وریاستنه تابع اوله جقلردر اوجاغه حق رجوع

دردنجی ماده اشبو اغالردن هرقتی برسیبایله مأموریتلری منقطع اولانلرک اوجاغه حق رجوعلری وارایه ده اگر مأموریتلرندن انفکاکلری برعدم اتقیاد ویا خود هر نه نوعدن اولورایه اولسون موجب مجازات بر حرکت نتیجه سی اوله رق وقوعه کلش ایسه بولر دخی اوجاغه قبول ایدلکله برابر حقلرنده ایجاب ایدن مجازاة دخی تطبیق اولنور .

مصاحبان حضرت شهریارى

بشنجی ماده اوجاقدن مقید اولان اغواتدن طوغریدن طوغری به طرف باهرالشراف جناب پادشاهیدن وقوعه کله جک انتخاب اوزرینه تفریق ایدیلانلر مصاحب حضرت شهریارى مأموریت فاخره سنی اکتساب ایدرلر . وبولر مصاحب اول مصاحب ثانی حضرت شهریارى اغالرک تحت سوق واداره سنده بولنقله برابر کذلک هیئت مجموعه سیله دارالسعاده اغالفنه قارشو مگول بولنورلر .

التنجی ماده مصاحبان حضرت شهریارینک اوجاقدن مخصص معاشلری تعطیل ایدیلرک کندولرینه خدمت خصوصیه لرندن طولای طرف شاهانه دن تنسیب بیوریلان مقداردن تخصیصات اعطا قلنور .

مراتب ومعاشات

بدنجی ماده اوجاقدن موجود اولان مراتب مخصوصه قدم اعتباریه توجیه ایدلک اوزره باش قیو ویایلا باش قیو غلامقلرله عددی اونى تجاوز ایتامک اوزره حاصلو اغالرندن وحصلو ملازى اولق اوزره بر مصاندره جی باشیدن وعددی ایجاب حاله کوره تبدل ایتک اوزره اورتانیجه اغالرله سکر عدد نوبت قلفه لرندن ونفرتدن عبارتدر . باش قیو غلامیه یایلا باش قیو غلامنک معاشاتی بیک بشر یوز وحصلو اغالرک التیشیر یوزدن عبارت ایسه ده معاشلری ذاتاً بدیوز ودها زیاده اولانلر ایله مصاندره جی باشیلغه یوز غروش واورتانیجه لره اوچیوز

ونوبت قلفه لريڼه اېکيشر يوز ونفراڼه يوز اليشر غروش معاشر وېرېله جکدر .
اغواتک ملېوسات مصادق شمېدک عهده لريڼه عاډ اولوب بونلر حقنده قريباً
برقرار اتخاذ اولنه جفدر .

سکزيځي ماده اوجافده موجود اولان اغواڼه علي صرايېهم وظائف
وخدماتک صورت توزيع واراڼسي وسلاطين نمېزادگان حضراتک نزدلرنده
بولملري ايجاب ايډن اغواڼي تعيين واعزام ايتک صلاحيت دارالسعاده اغالته
عاډدر .

احکام انتباهيه

ملوځيځي ماده سايه معدلتوايه حضرت شهربارېده اوجافده بولان اغوات
حقوق منديه وسماواتدن حصه مند بولندقلري جهته کندولرک احوال وحرکاتنده
مستلزم جزا کورېله جک حالات قوانين دولتک احکام جزاييه ته تاېددر خدمات
خصوصيه لرنده وقوعه کله جک قباح و قصور لريڼه عاډ احوال اېه اشبو تعليلانمده
مندرج معاملات انتباهيه ته تطبيق اولنور .

اوتځي ماده اوجافده من القديم مرعي الاجرا اولان ونوع وماهيتي احکام
حاضره مدنيت وعدالتله قابل توفيق اوليان اصول سقيه جزاييه کلياً لفايدملشدر .
اون برنجي ماده اوجافده مرعي الاجرا اولان معاملات انتباهيه علي الدرجات
شونلردر .

اولاً تکدير

ثانياً توبيخ علي

ثالثاً عددي ايکيدن باشلايه رق اطباي حضرت شهربارېدن بري طرفندن
وېرېله جک راپوره توفيقاً يکرمي به قدر چيغه بيلک اوزره اياق لريڼه ضرب .

رابعاً برکوندن باشلايه رق کډلک طبيب راپورېله تحقق ايده جک قوت
تحليله نه کوره اېکي ماهه قدر تبديل ايتک اوزره قفوشک محل مخصوصنده اقامت .
ضرب جزايي حاصلو مرتبه نه قدر قابل تطبيقدر . احکام جزاييه قباحک درجه
اهميت وشدته کوره دارالسعاده اغاسيله معيتمده يا يابلا باش قېو غلامي وياخود او طه
لالاسي وياخود مصادره جي باشندن لاقول ايکينک رفاقتيله تعيين اولنور .

اون ايکنجی ماده اشبو معاملات انتباهيه نک هيچ برېله جزانديرلسي
ممکن اوليه جقي درجه ده حائر اهميت برتېمت وقوعي تقديرنده وياخود مستلزم
جزا احوال وحرکاتک تکرري حالنده طرد جزايي تطبيق اولنور . طرد جزاسک
صورت تطبيق ايکيدر: يا مناسب کورېله جک برچراقلق معاشک تخصیصي صورتيله
اوجافدن ترقي قېد وياخود هرکونا حقوق و امتيازادن تجريد ايله اوجافدن نک ارتباط .

مستلزم جزا اولان احوال

اون اوچنجی ماده مستلزم جزا اولان احوال دیناً احلاقاً و قانوناً مردود اولان احوال ایله آسرو مافوقلری طرفندن تعیین اولنان وظائف و تنبیاه مفایر حرکاتدن عبارتدر .

اون دردنجی ماده حرم هایون حضرت شہریاری خدمت خصوصیه سنده بولمقی کبی حائز اهمیت بروطفه ایله مکلف بولنان اغواتک محافظه وقع و حیثیت ایللری اہم امور اولغله کندولری مسکرات استعمالندن وقار اوینامقدن و چارشو و بازارلرده جدیتہ مفایر صورتده کزیمکدن و محال عمومہ دہ حیثیت شکتانه اشخاص ایله تماسہ بولنمقدن قطعاً ممنوعدرلر .

اون یکنجی ماده مصاحبان حضرت شہریاریدن ماعدا اغواتک کافہ سی ہرقنفی بروسیلہ مراجعتدن طولای دارالسادہ اغالفنک مأذونیت مخصوصہ سی استحصال ایتدیکہ مابین هایون جناب ملوکانه ارکانشہ مراجعتدن ممنوعدرلر .

اون آلتنجی ماده دارالسادہ اغالفنک و یا خود اونک طرفندن مأذون آمرینک مساعدہ مخصوصہ سی استحصال ایتدیکہ اغواتدن هیچ بری خارجدہ مسافرة یتوت ایتہ جکدر اوجاقده مقید اولوب سلاطین و شہزادکان حضراتنک خدمتلیرہ مأمور اولان اغواتک کذلک دارالسادہ اغالفنک مساعدہ مخصوصہ سی استحصال ایتدیکہ اوجاقده و یا سرای هایونک ہرہانکی برقمندہ مافر ایدلسی قطعاً ممنوعدر اوجاقده مقید اولیانلرک مسافرتی هیچ بروجهلہ ممکن اولہ منر .

احکام متفرقہ

اون بدنجی ماده حسن خلق و سیرق و انتظام حال و حرکتی ثابت اولان اغوات دارالسادہ اغالفنک انہاسی اوزرینہ الطاف سنیہ ملوکانه دن حصہ مند اولہ بقدر .

اون سکزنجی ماده دارالسادہ اغاسی اوجاغک خدمات خصوصیه سندن ماعدا از چوق حائز اهمیت احوال و وقوعاتدن و اوجاغی ترکیب ایدن اغوات ارہ سندنہ وقوعہ کلہجک تبدلاتدن خزینہ خاصہ شاہانہ ناظرینی خبردار ایلہ جکدر .

اون طقوزنجی ماده اوجاغک ترکیب سندنہ وقوعہ کلہجک تبدلات صرہ ایله دارالسادہ اغالی طرفندن خزینہ خاصہ نظارتہ تبلیغ ایدلہجکہ نظارت طرفندن دخی باش کتابت جلیلہ معرفتیلہ عرض عتبہ علیا قنہرق اردہ سنیہ یہ اقتران ایلک ایجاب ایدر .

یکرمنجی ماده اشبو تعلیماتنامہ مندرجاتی باارادہ سنیہ حضرت تاجدار ی سرعی الاجرا اولوب علاقہ داران طرفندن تأمین و تطبیق احکامہ صرف مقدرت اولہ بقدر .

۸ حیران سنہ ۱۳۲۵ مابین هایون باش کاتبی

خالد ضیا

نوبت او طه سنك اوزرنده اولان او طه لر دخی حرم آغلارینه مخصوص اولوب نوبت او طه سنك ياننده كي نردبان واسطه سيله چيقلور .
قبوسنك اوزرنده بولان مرمر لوحه ده كي محكوك كتابه :

يا مفتح الابواب افتح لنا خير الباب

اوچنجي قبونك بولنديني ديوار ايله باش قپو غلامی بناسی ديوارينك قبولر و بنجره لردن ماعدا محللری چينلارله قابليدر .
بوچينلرك بر قسیمی چيچكلری كوسترلوحه لر ديكر قسیمی غایت قالين يازی ايله اوزون كتابه لر حالده در . بویازيلر آشاغیده بيان اوله حق صولده كي باش قپو غلامی دائره سی قبوسنك بولنديني محلدن باشلايان قصیده بر نه نك بر قسیمی اولوب لكن زمانك تخريندن بونلر دخی محروم قالیه رق دوكلش وحين تعبيرنده نا اهل اللره كچهره ك انتظامی بوزولشدر . قپو كمرلی اولوب كمر وسوكه لری مرمردندر اوزرنده موضوع مرمر لوحه اوزرنده غایت كوزل يازی ايله : ماكان محمد الی اخره آیت كريمه سی محكوكدر . بونك بوقارينده ايه كدك چيني اوزرينه اوله رق عشره مبشره اسامیني حاوی ايكي لوحه واردر . بوقودن برقاج خطوه اوده ايكي ديرك ركز ايدهش وهر بيرنه بر رتخته قپو قنادی تثبيت اولمشدر . نظاماً ايكنجی موقعده بولمقده اولان قالی بالطه جيلرك ايچرونی و حرم قبوسنی كورمه ماری ايچون بوقادلر دائماً قالی بولنور ويا لكز والده سلطان كلديكي زمان آچيلير وياننده حاصل اولان آچيقلقدن ايچري كي ريلوب چيقيليز ايمش بو آچيقلنه مخصوص اوله رق اوچنجي قپو سوكه سنه تيب اولمش برتخته قناد واردر بوقادك دخی لزومی تقديرنده قبايله رق آمروشك انقطاعی « خلوت » تسبيه اولنور ايمش . باش قپو غلامی ايله نوبت او طه سی آراسنده قوريدورده يارمقلق ايله اطرافی چورلش بر محل واردر كه بوزاسه « قرقلر موقعی » دنييلور . روايته كوره « كوسم والده سلطان » وقعمنده مدخلدار اولدق لردن طولايي قتل اولنانلر بورايه دفن اولمشدر .

اوچنجی ساحه نك صاغ طرفنده اولاباش قپو غلامی وبعده دارالسعاده
آغالنی دائرة لرینی حاوی و بربرینه ملاصق بولسان کارکیر بنالر وارددر.
بوتالرك جبهه سنده اون عدد ستون مرکوز اولوب آره لری کمرلی و بنا ایله
کمر لر آره سی مسقفدر ، اوزرنده دخی مذکور دائرة لرك اوطه لری موجوددر.
یوستونلی و مسقف محل اورتہ سندن ایکی قسه تقیم اولمشدر . برنجی
قسی آغالر مجدینك تمه ییدر . مجد و قتیله جماعته طار کلدیکندن
اشبو حلك نصفی ستونلر آره سی تخته برده لر و قفلرله قوریدوردن ارتباطی
کلمک اوزره اکاعلاوه اولغش و مرور زمان ایله آغالر مجدی تماماً
متروک قاله رق بوراسی یرینه قائم اولمشدر. آغالر مجدی ایله بویکیکنك
آره سنده مشترک برقیواولدیغنی یوقاریده سویله مش ایدك. بوقونك بولندیغنی
دیوارك وباش قپو غلامی دائرة سی جبهه نك قپو وینچره لر و کتابه لرك محکوک
اولدیغنی مرمر لوحه لرك اشغال ایلدیکی محللرندن ماعداسی زمیندن سقفه قدر
چنیلر ایله قاپلیدر . بو کتابه لر بروجه آتیدر :

سلطان محمود طفراسی

بادی علم افزا قلم عباس لپاس و باعث زیور سازی قرطاس کافور التباس اولدرکه
نل پاک العثمان علیه الرحمة والفران حضراتندن حالا اریکه پیرای شان وشوکت
ورونقبخش دیهم سلطنت صاحب فضائل علیه و مناقب سنیه پادشاه دین پناه شهریار
سعادت دستگاه شاه عالم پندیده مالک اخلاق حیده مائل الحسنت و قائل المبرات
حای الملة والدين حافظ شریعة الیین السلطان ابن السلطان الغازی عدلی
محمود خان ابن السلطان الغازی عبدالحیدخان ابن السلطان الغازی احمدخان حضرتلری
جلوس هایون مینت مأنوسلرندن بری علی التوالی خیرات وحنثاته سالک وانعام
یشماره مالک اولوب اندرون و بیرون بلکه مجموع ربع مکنونده خواص وعوامدن
هرمنته برنوعه اکرام وهرطائفیه برکونه انعام ایلمکی ذات شرفنشان مکارم
عنوانلرینه شعار جیله بیوردقلرندن اشبویک ایکیوز اوتوز ایکی سال میامنفالی
جباذی الاولینك یکریمی یدنجی اثنین کونی خزینة ملوکانه لرینه تشریف بیوروب
حرم هایون اغایانی وخاننه خاصه وخزینة وکیلار وسفرلی اوطه لری بندگانی
وباب السعاده لو وزلفی تبردارانی اوجاغی و غلطه سراپی وخاص بقیه درونده
موجود اون سکز عدد بوستانیان اوجاغی تفراتی قوللرینك جله سنی تطلیف

بيورملرچون ذات شاهانه ليريك احيا كرده لري اولان وقف هايونلرندن بهرسته
غره رمضان شريفده تخصيص واحسان بيوردقلري نقود وفيره دن ابتدا دارالسعاده
اغاسي قوللرينه ايكي بيك غروش خزينه دار اغاقوللرينه بيك غروش سراي عتيق
اغاسي قوللرينه يدي يوز اللى سراي جديد باش قيو غلامى اغاقوللرينه التيوز سراي
عتيق باش قيو غلامى اغالرينه بشيوز خزينه وكيلى اغاقوللرينه بشيوز باش مصاحب
اغاقوللرينه بشيوز جله مصاحب اغالر قوللرينه ايكي بيك بشيوز حصليان اغالقوللرينه
ايكي بيك اوپله لالاسى اغاقوللرينه ايكي يوز اللى اور تانجه اغالز قوللرينه ايكي بيك بشيوز
عجمى اغالقوللرينه ايكي بيك بشيوز غروش احسان شاهانه ويرمشر درحق بودر كيم بويله
تا كنجايش حوصله تعبير ظهورايلين احسان كثير وانعام وفيرين مثلى توارىخ مدور
ارباب داننده نقش و تظير اولدني معلوم هر برصغير وكيردر هان جناب واهب
الامال اولان ذوالجلال اول پادشاه عالم آرا واول شهياد كرم بخشا افتدميز
حضرتلرني تحت عاليخت خسروانه لرنده اطول عمر ايله معسر ومعور وهر بر مراد
هايونلرينك حصولي شوقيله طبع لطافت نبع شاهانه لرين مسرور ايلوب سايه
هاوايه تاجدارانه لرنده جميع عباد مسلميني رفاه حال وفرح بال ايله دلخوش ومعنون
ايله آمين يامين بحرمه سيدالمرسلين تحريراً في جاذي الاول سنه اثني وثنتين
وما تين والف

كتبه العبد الداعي يساري زاده مصطفي عزت غفر ذنوبه بهما

سلطان مصطفي طفراسي

شه فرمايروي بحر وبركيم مصطفي خاتك زمان دولنده عالم اولش خوش دل وخرم
اغاي حضرت دارالسعاده خير خواهيكم جناب والد ماجد قلري سلطان حميد خاتك
الوب دارالسعاده اغاسي دورت بيك غروش هر سال خزينه دار اغايه ايكي بيك بشيوز غروش تخصيص
سراي عتيق اغاسنه بيك بشيوز غروش انعام سراي جديدك باش قيو غلامى اغاسي هم
سراي عتيقك باش قيو غلامى اغاسنه خزينه هايون وكيلى اغايه سكر يوز
ايكي بيك ايله طقوز يوز جله مصاحبه اغاي حضرت دارالسعاده اوپله لالاسي
واور طانجه اغاياته ايكي بسكه دخی بشيوز عجمى اغالره جله احسان بيك بشيوز

که واجبدر شوکتی حرز جنان اوژره قدوم شوکتنده هم جهان امن وامان اوژره
که تشويق ایلدی اول شاهی بوخیر کران اوژره که اوقاف شریفی فضله سندن جاودان اوژره
عطایای شهنشاهی شهر رمضان اوژره عطیه ایلدی اول شه مهربان اوژره
عنایت ایلوب اولشاه لطف پیکران اوژره الوب بیك غروشی تعیین هر سال جهان اوژره
ارلوب بشيوز غروش تعیین اولسون شامان اوژره وباش مصاحبه بشيوز غروش احسان احسان اوژره
ايكي بيك غروش انعام ایلدی حصليان اوژره الوب اوچيوز غروش کرامی امر خسروان اوژره
ایدوب تعیین اولشاه کرم بودعايان اوژره ایدوب او شهریار مکرمت بوخادمان اوژره

بواسلو بیلہ احسانک فراوان ایلوب اولشہ نثار التفات آندی اغای ہرمان اوڑوہ
شہنہ مصطفی خانک کورنجہ بذل احسانک ہزاران مدح ایدوب انور اوشاہ زرفشان اوڑوہ
تمام صرف جوہرلہ دیدم درت اوستنہ تاریخ کرامتدر کرامتدر بولطنی ہم جہان اوڑوہ

۱۲۲۲

صاحبۃ الخیرات والحنات وراغب الجنتہ والدرجات ماہ فر قلفہ نک حرم ہایون
خدمہ لری اوچانی وقفنہ الحاق ایلدیکی اون بیک غروشک تمامندن ہرستہ سرای
جدیددہ اغار جامع شریفندہ برمولود شریف قرائت ایدن آفندی بہ الی غروش
وعظ نصیحت ایدن آفندی بہ اوتوز غروش درت نفر عشرخوان آفندیلرک بہرستہ
اونردن قرق غروش ویریلہ وجامع شریف امامی آفندی بہ یکرمی غروش
وحافظدن برکہ اراق اراق قرآن عظیم الشان قرائت ایدوب سنہ سی
خاتمندہ برختم شریفی تمام ایدوب بوندن حاصل اولان اجری مثنوی رسول
ذیشان آفندہ حضرتلرینک روح طیبہ لرنہ اہدا ایلہلر یکرمی غروش ویریلہ
بش نفر خدمتجیلرک بہرستہ اوناردن الی غروش ویریلہ ویکرمی غروش ایلہ عود
کل آب و بیک غروشلق دخی الوان شکر النوب حاضر ومجلسدہ بولنان دین
قرنداشلریمزہ توزع وتقسیم اولنہ خدمتہ حرم ہایون وقف متولیسسی بولنان خدمہ
اغایہ اوتوز غروش ویریلہ وباشقبوغلامی بولنان اغار دخی بروجہ حبی نظارت
ایدوب متقبہ متبرکہ شریفک وقتیلہ اجراسنہ سی وغیرت ایلہ جناب حق کافہ
مؤمنین مؤمناتی شفاعت رسواللہ مظهر ایلہ امین .

۱۲۷۵

حرم ہایون اغار جامع شریفندہ بہرستہ برمولود شریف قرائت اولتقی
اوڑوہ خدمتہ حرم ہایون قفوشنہ وقف ایلدیکم اون بیک غروشک حاصلاتندن
وعظ نصیحت ایدن شیخ آفندی بہ اوتوز غروش وایکی نفر مولود خوان
آفندیلرہ اوتوز غروشدن التمش غروش ویریلہ وبش نفر عشرخوان آفندیلرہ
اونر غروشدن الی غروش ویریلہ وجامع مذکور امامی بولنان آفندی بہ اوتوز
غروش ویریلہ وحرم ہایون خدمہ لری امامی آفندی بہ اوتوز غروش ویریلہ
وحافظدن برنفر آراق آراق قرآن کرم قرائت ایدوب خاتمندہ ختم شریفک
ثوابی روحہ ہدیہ ایدہ سنوی اوتوز غروش ویریلہ وخدمت ایدن بش
کستہ بہ بہرستہ اونر غروشدن الی غروش ویریلہ ویکرمی غروشلق عودو کلاب
الہ سنوی سکر یوز الی غروش ایلہ شکر وشربت النوب حاضر بولنان
جماعت مسلمینہ توزیع اولنہ بخوردان خدمتی ایدن کستہ بہ اوتوز غروش ویریلہ
وقف مذکورہ متوالی بولنان خدمہلر وکیلخرجنہ اوتوز غروش ویریلہ وکلابدان

خدمتی ایدن خدمه م علی اغایه حیائده اولدجه اوتوز غروش ویرله ۱۲۶۵

سلطان محمود عدلی طفراسی

باعث تاریخ بودورکه اسکدارده دعا میداننده کائن احیاسنه موفق اولدیم
چشمه لطیفک وقف شریفی فضله سندن اولق اوزره یدی کتیه اون بشرغروشدن
جماسنوی یوز بش غروش دارالعماده الشریفه اغاسته مخصوص اولان اولطیه یدی
عددیس شریف جزئی حبه الله تعالی بهرلیالی جمعهده قرائت اولنق ایچون وضع اولنوب
اولامام اغای دارالعماده الشریفه واکا ملحق اولدق الی نفر دخی که جمعا یدی نفر
کته لر فتح و قرائت و اوج اخلاص شریف منجیه و سلوة بعد القرائت عقینده
شوکتلو افتدیم حضرتلرینک ازدیاد عمر شاهانه لری و حرم الشریفین اوجاغنک
دوامیچون دعاوین الحاقین مدفون اولان موتالک ارواح طیه لرته اهداسی وسنه
خاتمنده مبلغ مذکور می متولی اولان کته لر ادا ایلک شرطیه اشبو خیرات
میراتم وقف شریفه مربوطاً حسن تنظیم اولنوب بو محله قید اولندی

باعث وضع هذا التاريخ لصاحب الخيرات

والحنات حافظ عيسى اغای دارالعماده الشریفه

طول الله عمره ونال مراده امین ۱۲۴۱

سلطان مصطفی طفراسی

تعالی الله نه زبیا بر اثر در باعث رحمت رسول الله خدمت در نظر قبل وارسه ادراکک
سليم خالك وکیل کنج والاسی بلال آغا خليل باشی سرف ایتکده خیره دهن چالاسک
آلوب وضع ایلدی بوسجده زوار ایچون الله کورنجه لیتینک مظهر اسرار لولاکک
قرین ایستون قبوله حضرت حق جله انارک کیدر سین سیل غفرانی معاسی ذرو حاشاک
صلوة ايله سلام اولدجه مردم پیشکاهنده یانه نار خدله قلبی دائم اهل اشراکک
مراد ایله قلسون بهره ور مردم جناب حق قراری دائم اولدجه جهانده اب ايله خاکک
همان ذاتینی معصوم ایده اول ذات والاک یازمه من خطوه سنده احرم ملک اهل اماسک
دپدم اهل دله تاریخ نامک شا کرابنده زیارت قیل حبیب الکبری انک لویه پاسک
الفقیر محمد اسمعایلاری غفر ذنوبه

مسجد محلکک آشایغینده باش قیو غلامی دائره سنک قیوسی واردر ،
بو قیونکک یاننده موضوع سديره « نخته باشی » تسمیه اولنوب باش قیو
غلامکک اوطوره رق معیتته امر ونهی ایتدیکی محلدر بوسدیره آندن
باشقه سنک قعودی ممنوع ایمش
بو قیودن سکره اولان ایکی ستونک آراسنده کی آجیقلق تماماً دیوار ايله

اورولش وخارجاً چینی ایله قابلا نمشد. باش قیو غلامی ودارالسعاده آغاسی دائرہ لرینی برندن تفریق ایدن بومحک تختانی قسمنک نصفی ہر ایک طرفہ اوقاق برر قیوسی اولقی اوزرہ اوطلہ حالہ وضع اولنمشد. شمدی بواوطلہ یہ بابوچلق دینلمکده ایسده قدیمآہ اورتائجی، لره مخصوص حبس خانہ ایمش. بوتعبیرہ باقوبدہ اورای صحیحاً مستحق تأدیب تربیہ بولانلرک حبسہ مخصوص بوموقع ظن ایتہ ملیدر. وقتیلہ بروجه آتی خصوص ایچون استعمال اولتور ایمش: بالآدہ محرر اغالر اوجاغنه مخصوص تعلیمات اخیرہ دن دخی مستبان اولدیقنه کورہ زنجی حرم آغاری قدیمآفترات، اورتائجی، حصللو نامیلہ اوچ صنف اوزرہ مرتب اولوب برصنفده نظاماً اتمام خدمت ایدلمکجه دیگر صنفہ ترفیع ایدیلہ مز ایمش. برنجی صنفدن ایکنجی صنفہ ترفیع ایچون زمان معین اولان رمضان شریفک اون بشنجی کونی ترفیع ایدہ جکلر ارادہ لری صدور ایدنجیہ قدر بوموقعده توقیف ایدیلورلر وارادہ لرلیہ برابر عوائد مخصوصہ لری ورود ایتدکده آرتق بونلر اورتائجی صنفہ ترفیع ایتیش اولوب حبسدن چیقاریلرلر وحضرت خالد وچهارشنبہ ده مدفون دارالسعاده آغاسی محمد آغا تربہ لرینی زیارت ایتمک کیدرلر ایمش. بوموردلہ توقیف واجرای زیارت شرط مخصوص ایمش.

بورادن صکرہ دارالسعاده آغالنی دائرہ سنک قیوسی واردر. بوقیونک اوکی مربع الشکل و دیوار لری قسماً قالین یازیلرلہ بعض احادیث شریفہ محرر کوزل چینلرلہ ایله قابلیدر. صول طرفندہ کی قبودن کیریلنجہ دارالسعاده آغالرینک خدمات خصوصیہ سنده کی طواشیلرک اقامتہ مخصوص اولان ویوقاریدہ بیان اولنان اورتائجیلر حبس خانہ سنک قسم فوقایسنده بولنان دائرہ بہ چیقیلور. سوکہ لری مرمردن اولان بوقیونک اوزرنده: اللهم اجرنی من النار وادخل الجنة مع الابرار ۱۰۷۸ء کتابہ سی محرردر. متمدد اوطلہ لری حاوی اولان بودائرہ ده چینی وسائرہ تریناتی اولیوب یالکزیماک اوطلہ سنده دیوارہ تثبیت ایدلش برمرمر لوحہ اوزرنده بروجه آتی کتابہ واردر:

بو اوله خوش زيارتكاره اولوبدر طالبي ساعه
 على الله صفا بخشنده دائم اولوبدر يار دلفكاره
 صاحبي سابق دارالسعاده شريف مرحوم يدكي بشير اغا رحمة الله عليه
 باش اغاسي مصاحب شرياري بشير اغا ۱۱۸۶

دارالسعاده اغاسي دائره نك قيوننده ستونلي محل نهايت بولور . بو
 جناحك آرقه ننده اولان دائره لرك صره سيله ايجريلريني تعريف ايده لم :
 باش قيو غلامي دائره سي مدخلك اك جسيم بناسيدر مقابلنده كي دائره نك
 دخي آكا عاندا اولديغني يوقا ريده كوردك . احداثي دارالسعاده آغالني منصبه
 تقدم ايدين لكن تشريفاتجه آنك دردنجي درجه مآدوني بولسان باش
 قيو غلامي بالجله زنجي طواشيرك ضابطي اولسي وتأديب وتربيه لري
 عهده نه مفوض بولنسي دائره نك جامته سيدر .

قبوسي اوزرنده : « انما المؤمنون اخوة فاصلحوا بين اخويكم » آيت كريمه سي
 محرردر . بوقبودن كي ريده كده بشي خطوه قدر اولان مدخلك ديوار لري يردن
 طاوانه قدر چيني ايله قابلاشمش اولوب بونك قارشينده دائره نك يوقا ريده
 چيقيله جق طاش مرديون تصادف ايدر . بويولك صاغ ديواري طولتجه
 غايت قالين يازي ايله تعويذ وبسمله و « سلطان غازي محمد خان بن ابراهيم
 خان » ، صول ديوارنده دخي دهها قالين يازي ايله « ۱۰۷۸ م يا مفتح ... »
 كتابه لري محرردر . بوايكنجينك آله يرلشديرلمش مرمولوچه اوزرنده
 دخي آقي الذكر كتابه منقوشدر :

هوالباقي

بيك ايكيوز اوتوز بشي سنه سي دولتو دارالسعاده قالشريفه اغاسي حافظ عيسي اغا
 حضرتلر نك وقت دولتلرنده حرم هايون عصمت مفرنده بولنان مرحومه ومفقوره نائله
 خاتونك مالندن بدر جهان قفله واورجي محمود اغا يدريله حرم هايون اغالرنك
 خسته لرينه موم وروغن زيت ايجون بيك بشيوز غروش وقف اولندي سراي
 جديد باش قيو غلامي اولان اغالر متولي نصب اولتمين موقوف اولان مبلغ
 مزبور اشبو محله شرح وقيد اولندي ۱۲۳۵ ج ۱۵
 بو مدخلدن صاغه دونلدكده بناتك طولتجه وقبه يه قدر آجيق بر
 اوزون آراتلي واردر بونك اطرافني جامعلرده كي محفلر طرزنده در .

بورایہ قدیماً « اوجاق باشی » دینیلوب وجہ تسمیہ دخی منہاسندہ بولنان خارجی چینی ایلہ مزین اوجاقدن ناشیدر . نقراتدن بریسی تأدیب و تربیہ بہ مستحق اولدقدہ باش قپوغلامی بورادہ اوطورور و مجرم جرمنک درجہ سنہ کوردہ یاسربلن حصیر اوزرینہ یاتیریلوب فلقدہ ضرب اولنور یاخود طبانجہ جزاسنہ دوچار اولور ایمش . بورانک صاغ دیوارندہ کی مرمر لوحہ اوزرندہ آتی الذکر کتابہ محرردر :

ابردی خلق عالمہ فیض خدای لم یزل چون اولوب دارالمادہ اغاسی اول شوخ وفا زہد تقوایہ بلن باغلابوب ایتدی خدمتی قیل شفاعت یا محمد امکدر مصطفیٰ
۱۰۹۹

بوینا اوج قاتدر . زمینی باش قپو غلامنہ ، قسم وسطیبی نقراتہ فوقانیسی دخی اور تانجیلرہ مخصوصدر . زمین قاتی اون اوطہدن مرکب اولوب صولده بولنان بشی باش قپو غلامنک سلاملق ، یتاق و مسافر اوطہلریدر بونلرک دردینک قپو و پنجرہ و دیوارلرندن ماعدا محللری تماماً بی مانند چینلر ایلہ مزیندر ، بو اوطہلرک کرک مسجد اتخاذا اولنان ستونلی محلہ و کرک اوجاق باشنہ بر پنجرہ لری وارددر . صولده کی بش اوطہدن اوجاغہ متصل اولانی باش قپو غلامنک یمک و یانندہ کی کیلار اوطہلری دیگرلری سائر لوازماتہ مخصوصدر . ایلمک ایکینک دیوارلری چینی ایلہ قابیلدر . یمک اوطہندہ کی چشمہ نک مصنع طاشی اوزرندہ : و سفیم رہیم شرباً طہورا ، آیت کریمہ سی و آلتندہ دخی بیت آتی محرردر :

ایتدی تسمیر سر غلام اغای باب بند جو چشمہ سار احمد بدر افتدی فی اللہ بالرمیم و دیوارندہ دخی آتی الذکر کتابہ بی حاوی جیم بر مرمر لوحہ وارددر :

سبب علامت اولدرکہ اشبو استانہ دولہ بزم زمانزدہ و بزدن صکرہ کلوب خدمت پادشاهی ایلہ مشرف اولان قرنداشلیمز ایلہ معلومکز اولدرکہ بیک اون بش تاریخندہ موجود اولان اغا قرنداشلیمز عتیق و جدید و صغیر و کبیر جلہ نک معرفتیلہ مایمنزدن براغا قرنداشمز ازاد اولدقدہ حبہ اللہ اوچر ایللق علوفہ منری اول یولداشمزہ انعام ایتک معقول کوریلوب لکن علایم مزبور احراق اولمغین

مکره دن دولتو وسعدتو دارالساده اغاسی عباس اغا ولالا حضر اغا وسرای
عتیق اغاسی محمود اغا وپاشی قیو اوغلانی لالا شعیب اغا زمانده اسلوب سابق
اوزده تحریر اولتوب بزدن مکره کلن اغا قزداشلیغز دخی مخالفت اتمیوب
وضعدن خارج خلافه سی اتمیهر

سنه ۱۰۷۹

بنانک وسطی وفوقانیسی قسماً مسقف محل ومسجد اوزرینه
موضوع اولدیقتدن زمین قاتندن واسع وبك چوق اوطه لری حاوی
ایسده چینی وسائرہ کی تزیناتی یوقدر .

دارالساده آغالی داترہ سی کارکیر وایکی قاتدر . قیوسنک اوزرنده
خاوجا : « سلام علیکم طبتم فادخلوها خالدين » آیت کریمہ سی وداخلاً
« بسم الله الرحمن الرحيم وبه تقى » کتابہ سی محرردر . قیودن کیریلدکده بولنان
آرالغک صاغ طرفی دارالساده آغاسی وصول جهتی دخی رتبه بونک مآدونی
بولنان خزینہ دار آغا اوطه لری اولوب سائر محللرینی دخی حمام وسائر تفرعات
اشغال ایدر . دارالساده آغاسنک اوطه سی دیوارلرینک پنجره لرندن ماعدا
محللری وواجانی چینی ایله قابلی ومزیندر . بواوطه ده اولان قیودن کرک
دیوار وکرکه کروی الشکل طاوانی چینی ایله قابلی وایشمانی وسائرہ سی دخی
تماماً چینیدن براواجانی حاوی بولنان دیگر براوطه یه کیلور . بواوطه نک
هیچ بر آیدینلق آله جق محلی یوقدر . زیرا اولکی اوطه یه یالکز
بر پنجره سی بولتوب آنکده آرقه سی قیالی اولدیقتدن خارجه ده کی اوطه یه طولاب
وظیفه سی ایضا ایدر . بوندن طولایی برنجی اوطه ده بولنان برکده
قیوسی آحمدجه اوراده دیگر بر اوطه اولدیتی آکلایه ماز . روایت
نظراً بوراسی دارالساده آغاسنک یتاق اوطه سی اولوب بولنان اوجاق
دخی اوجهتی تأیید ایدر ایسده بر عدد پنجره نک دخی اولصورتله
نظردن ستر ایدلمی شایان نظردر .

غایت ساده برطرزده بولنان خزینہ دار آغا اوطه سی قیوسی اوزرنده :
شفاعت یارسل الله شفاعت یا حبيب الله سنه ۱۰۷۸ ، کتابہ سی واردر .
بنانک یوقاری قاتنده وصفه نک اطرافده متعدد اوطه لر واردر .

یونلردن بنانک عرضجه اولان بیوک اوطه مستطیل الشکلدر. بو اوطه نك
سقی مرکزده مدور و تام، هرايکی طرفنده اوطه نك عرضجه مستطیل
ویاصیق اولق اوزره اوج قبالدر. مرکزده کی قبه نك اتکلیری یالديزه
مستغرق و ایجریسی غایت لطیف برطرزده ملوند. طرفینده کی قبه لرك
یوقاریلری مذهب و آشاغیلری ملوند. مرکزی قبه نك یالديزلی بریر
دوکلش و بویالی جهتلی چاتلامشدر. بوکی حال دیگر قبه لرده دخی
مشاهددر. بو اوطه ده چینی تزیناتی یالکز دیوارلرك قسم علیانده
بولنوب سفلاسی ایسه ملون و منقش و مذهب تزینات حشییه ایله قابیلدر.
بو قسم اخیرک آشاغیسی آرالی نسبت دائره منده آیرلق اوزره تماماً
حجره و طولاب اولوب حجره لرك کنارلری و طولاب قبولینک اطراف
تماماً قبارتمه تزینات مذهبدر، یوقارینه ایسه بریر بوکی پک چوق
تزینات منحوته مذهب وضع اولنمشدر. فوقانی اولان بنجره لری طرز
قدیم اوزره ایکی قاتلی ورنکارنک جامیلدر. آلی ایله مرمردن مرکب
بولنان اوجاغنک عینی حرم دائره منک آنجق اولدجه محشم اوطه لرده
کوربله ییلور. اوطه یه متاسب مرمر سوکلی قیوسی ایسه مضدر. هر حاله
دیوار قبه لری یالديزله مستغرق و پک قیمتدار بر اوجاغی حاوی اولان
بو اوطه نك تزینات داخله سی صنایع عثمانیه نك بر آموزش بدیعدر.
دیوارلری طولنجه قسم حشینک یوقارینده و اوزرنده اطراف و کنیدی
یالديز ایله محاط و محرز بسمه ایله باشلامق اوزره اسماء حنی و بونک
خواصه دائر ایکی حدیث شریف و نهایتده دخی کتبه اضعف امه بشیر
اغای دارالسعاده راجیا اسمانه بحرمة الشفاعة نه ۱۱۶۲، کتابه سی واردر.
بو اوطه و قیله شهزادگانک تعلیم و تحصیله مخصوص اولدیقندن طولابی
شهزاده مکتبی نامیله معروفدر. بو قانده کی دیگر اوطه لرك بریندن
ماعداسنک دیوارلری چینلر ایله قاپلی و اقسام حشییه سی شایان نظر بر
صورتمه ملون و منقشدر. بومزین اوطه لرك دخی دارالسعاده آغلرینه

عائد بولنديني روايت اولتور . صفه نك ديوارلري مقامات مباركه رسملريني
حاوي غايت كوزل چينلر ايله مزيندر . هر حالده بو بئنانك داخلنده
قيمتدار چينلر ايله قابلي اولميان ديوارلر يك اندردر .

بو اوچنجي ساحه نهايتده كي قبه نك آلتنده اصل حرم هايون قبوسي
واردر . ياننده موجود اوراق قبودن كيريلنجه قوشخانه ميدانه مدخل
تشكيل ايدن قبه لي برمحه دخول اولتور . قپولردن ماعدا آيدينلق
محلي اولميان بو مدخلده كي يارمقلقلي محل روايت نظرآ ماه پيكر كوسم
والده سلطانك مقتلدر . مدخلك قوشخانه ميدانه ناظر جهته كي ديكر
قبوسي اوزرنده آتي الذكر كتابه محكوكدر :

سراي ابادرا فت پادشاه مسند شوكت	هميشه ايده حق ركن ركن دولتك تشييد
سرر آراي اجلال اوله لي اولدي جهانعمور	وجود مكرمت الودي فيض عاله تمهيد
كوردي نوبنو آثار انعام هايونك	اولوردى بنده همه كنان مطبخ جشيد
نفيس مطبخ قوشخانه كل اوكسوزي اولدقده	هان اسعاد معمار هممه ايليوب تعيد
يانوب ياقلبدن مرغ سندر كي قوشخانه	بنى لطفكده سلطانم ديمكش ايله كل تجديد
ديدي حفظي قولي مامورا اولوب تاريخ عزاسن	سعيد دركهن سلطان عمودايلدي تجديد

بو ميدانده ايكي دائره اولوب بريسي نفيس نفيس هايونه مخصوص
طعاملك طبخه مخصوص مطبخ وديكري اجزا خانه در . بر كوشده
موضوع چشمه نك اوزرنده دخی آتي الذكر كتابه محكوكدر :

سيرا باز چشمه شاه جهاني صورمه ما لب تشكانه ايجدن لايق دكلدر كچمه سي
ديرلوله سي امد شده تاريخي بي اشتباه بو منبع زمزم درايح سلطان عمود چشمه سي
بو ميدانك ديكر اوچنده كي قپو اوچنجي برده واندرون آغالري مسجد ينك
اوزرنده اولق اوزره اولجه بيان اولنان قبودر . قوشخانه ميداني اصل
حرم هايوندن معدود بولنديني كي بو قپودخي يالكز حرم آغالرينه
مخصوص اولوب لزومي تقديرنده حرم هايونه جلب اولنان اطبا وماين
اركاني بورادن ايجري به دخول ايدرلر ايمش .

عبدالرحمن شرف